

Ключові слова: рекодифікація, приватні правовідносини, цивільне законодавство, міжнародне право, іноземний елемент.

Ключевые слова: рекодифікація, частные правоотношения, гражданское право, международное право, иностранный элемент.

Key words: recodification, private legal relations, civil law, international law, foreign element.

ЧАЙКОВСЬКИЙ ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННЮ

Пандемія COVID-19 спричинила найгіршу світову кризу з кінця Другої світової війни. Причому вона наочно продемонструвала, вивела назовні наявні глибокі зриви на соціальному, економічному та політичному рівнях у всіх суспільствах світу. Міграція не стала винятком, адже пандемія перерізала шляхи мобільності, обмежила свободу пересування, суттєво знизила кількість робочих місць, а, відповідно, і доходи працівників, зменшила грошові перекази мігрантів у країни походження. Однак, незважаючи на несприятливі умови, це не поклато край міграції. Світ вчиться жити по-новому, враховуючи пандемічні обмеження, в тому числі в питанні пересування населення через кордони держав. Наявна криза також наочно продемонструвала, що в жодних умовах рух населення зупинити не вдасться, суттєво обмежити його інтенсивність – так, але міграційні процеси локалізувати аж ніяк неможливо. Подальший розвиток пандемії вирішить питання про введення або скасування обмежень мобільності, підкорегує міграційні рухи, дозволить економікам відновитись або підштовхне їх до подальшої рецесії. Економіки багатьох розвинутих країн мігрантозалежні, адже власного трудового ресурсу вже недостатньо для обслуговування в цих глобальних умовах. Все це значною мірою також вплине на розмір та напрямок формальних та неформальних міграційних потоків у подальшому.

Які можна передбачити головні тенденції розвитку міграційних процесів у період пандемії? По-перше, слід виходити з того, що наявні умови не лише міграції, але й всіх сфер суспільного життя у короткостроковій і навіть середньостроковій перспективі збережуться. Прогнозований розвиток кризи COVID-19 буде лише посилюватися, враховуючи вже відомі мутації і нові різновиди вірусу. По-друге, через нерівномірний економічний розвиток можемо спостерігати нерівномірний доступ до вакцин та різне в часовому вимірі економічне відновлення як рушійні сили міграції. Між регіонами світу очікується

збільшення розриву нерівності у ВВП та рівні життя. Цей розрив буде посилений нерівномірним доступом до вакцин. На початку 2021 р. 60 % усіх очікуваних доз вакцин вже були придбані країнами з високим доходом, залишаючи лише 40 % для країн з нижчим та середнім доходом [1, с. 2]. Країни з більш високим рівнем доходу відновляться швидше як в економічному, так і в соціальному плані, а наслідки дисбалансу посилять короткочасний міграційний тиск у 2021 році. По-третє, очікуваною тенденцією є посилений тиск на міграційну політику внаслідок пандемії. Економічний підйом після наслідків COVID-19 може ще більше посилити офіційну та неформальну міграцію до розвинутих країн, створивши більше можливостей для новоприбулих іммігрантів, ніж для робочої сили, яка постійно перебуває в межах країн. Така тенденція, ймовірно, буде посилена посиленням еміграційним тиском у країнах з низьким та середнім доходом та посиленням попитом на імміграцію в країнах з високим рівнем доходу. Пандемія COVID-19 особливо погіршила соціальну, економічну та політичну ситуацію в багатьох країнах, що розвиваються, які є джерелом міграції до Європи та Північної Америки. На тлі загострення кризи цим країнам може бути все важче співпрацювати з питань міграційного контролю та повернення. Отже, розвинуті країни повинні робити наголос на подальшому розвитку своїх міграційних партнерських відносин, а також спрямовувати зусилля міжнародного співтовариства на підтримку країн з низьким та середнім рівнем доходу.

Останні оцінки говорять про 272 мільйони міжнародних мігрантів у 2020 році, що становить 3,5 % населення світу. Кількість міжнародних мігрантів зростає помірно, але швидше, ніж населення світу. Причому дві третини всіх міжнародних мігрантів – трудові мігранти. Головною причиною відносного збільшення міжнародної міграції є глобальне зростання конфліктів та насильства. У період між 1993 та 2019 роками кількість переміщених увсьому світі зросла більш ніж утричі – з 21,4 млн до 79,5 млн; кількість внутрішньо переміщених осіб зросла більш ніж у десять разів з 4,2 млн до 45,7 млн осіб. Внутрішні конфлікти призводять до найбільшої кількості переміщених осіб.

Початок кризи COVID-19 у березні 2020 року та негайне запровадження широких обмежень щодо мобільності та міграції одразу ж глибоко вплинули на міжнародну міграцію. Майже всі країни світу запровадили обмеження на поїздки та жорсткий прикордонний контроль. У першій половині 2020 року відбулося зменшення міжнародних поїздок на 65 %, що вплинуло не лише на мобільність, а й на міграцію. За підрахунками МОП, у першій половині 2020 року обмеження мобільності зазнали понад 160 мільйонів робітників-мігрантів. За даними МОМ, до липня майже 3 мільйони мігрантів опинилися на кордоні за межами місця свого звичайного проживання і не змогли повернутися через обмеження пересування [2]. Мігранти зазнали підвищеного ризику для здоров'я, оскільки вони регулярно працюють у складних галузях, живучи в тісних житлових умовах. У той же час стало очевидним, що вони непропорційно часто працюють у «системно

відповідних» професіях, які вважалися необхідними для подолання кризи: сільське господарство, промисловість і т. д.

Не менш важливим є економічний вплив пандемії. Економічні диспропорції між регіонами світу є головними рушійними міжнародної міграції. Але економічні фактори корелюють і з конфліктами. Глибока рецесія, спричинена COVID-19, здійснила додатковий тиск на слабкі урядові структури та загострила внутрішні та міжнародні конфліктні ситуації. Ця тенденція триватиме ще деякий час і, ймовірно, призведе до збільшення переміщення населення всередині та за межі державних кордонів.

До кінця 2021 року кількість бідних у світі, які живуть у нестабільних і конфліктних ситуаціях, збільшиться на 14 мільйонів у порівнянні з 2019 роком [1, с. 6]. Ситуація з боргами, особливо в країнах з низьким рівнем доходу, ще більше погіршиться, залишивши мало ресурсів для боротьби з пандемією та допомоги економічно найбільш вразливим групам населення. Їх кількість буде зростати. У 2020 році світовий дохід від праці зменшився більш ніж на 10 відсотків порівняно з минулим роком. Однак, маючи 15 відсотків, зниження було значно вищим у країнах з низьким та середнім доходом. Загалом, глобальна втрата доходу дорівнює втраті понад 240 мільйонів робочих місць.

Обмеження пересування призвели до 70 % падіння світового туризму. Це також має величезний вплив на економіки та суспільства країн з низьким та середнім рівнем доходу, які значною мірою залежать від цього сектору. Оцінки на кінець року свідчать про глобальне падіння грошових переказів на 14 %; ускладнюючи для сімей мігрантів покриття шкільних зборів своїх дітей, медичних витрат, витрат на житло чи навіть харчування [1, с. 8].

Немає сумнівів, що перша половина 2021 року створить величезні виклики для всіх країн щодо пом'якшення наслідків пандемії для здоров'я та економіки. Тим часом є підстави для оптимізму, що прискорений прогрес у впровадженні програм вакцинації дозволить світовому співтовариству поступово подолати кризу. Більшість країн світу продовжуватимуть боротися зі значним рівнем нових випадків коронавірусу. Тим не менше, очікується, що глобальна економіка збільшиться на 4 % у 2021 році [3]. Це менше зростання, ніж сподівалося спочатку, але достатнє для підвищення економічного оптимізму, споживання та інвестицій. Однак шлях до одужання буде довгим і нерівним серед світових регіонів. Деякі з менш розвинутих економік можуть мати навіть вищі темпи зростання, ніж розвинуті, але значно чіткіше відставатимуть за прогнозами допандемічного зростання.

В абсолютному вираженні розрив у нерівності у ВВП та доходах на душу населення збільшиться між регіонами світу. Цей розвиток буде посилений нерівномірним доступом до вакцин. На початку 2021 р. 60 % усіх доз вакцин, які будуть доступні в найближчі 1,5 року, вже були придбані країнами з високим рівнем доходу, залишивши лише 40 % країнам з нижчим та середнім рівнем доходу. Хоча країни з високим

рівнем доходу зможуть запропонувати вакцинацію всьому своєму населенню в осяжному майбутньому, це не стане можливим у випадку країн з нижчим та середнім рівнем доходу.

На подальшу міграційну ситуацію у світі впливатимуть два набори факторів. По-перше, це довгострокові фактори, пов'язані з конфліктом, економічними дисбалансами, соціально-економічним розвитком та демографічними дисбалансами. По-друге, є наслідки пандемії COVID-19, пов'язані з міграцією, які отримують поширення на наступні роки.

Зазначені фактори продовжуватимуть нарощувати глобальний потенціал міжнародної міграції. При цьому, конфлікти будуть і надалі відігравати особливу роль і збільшувати частку втечі та переміщення серед міграційних потоків.

Пандемія не припинить міграцію. Навпаки, це ще більше погіршить глобальний економічний дисбаланс та посилить тиск на людей, що залучаються до міграційних процесів в пошуках гідного життя чи кращого майбутнього.

Список використаної літератури:

1. ICMPD Migration Outlook 2021 Seven things to look out for in 2021 Origins, key events and priorities for Europe // Режим доступу: https://www.icmpd.org/fileadmin/2017/ICMPD_Migration_Outlook_2021.pdf?utm_source=CleverReach+GmbH+&utm_medium=email&utm_campaign=25-01-2021+Migration+Outlook+2021+%28full+publication%29&utm_content=Mailing_12489485
2. International Organization for Migration (IOM), COVID-19 and Stranded Migrants, Issue Brief, 2 June 2020.
3. World Bank Group, Global Economic Perspectives, January 2021.

Ключові слова: міграційні процеси, COVID-19, міжнародно-правове регулювання, глобальний економічний дисбаланс.

Ключевые слова: миграционные процессы, COVID-19, международно-правовое регулирование, глобальный экономический дисбаланс.

Key words: migration processes, COVID-19, international legal regulation, global economic imbalance.